

‘We moeten de Arabieren dankbaar zijn’

Interview met Jonathan Lyons

dinsdag 29 maart 2011 Historicus Jonathan Lyons werkte jarenlang als correspondent en redacteur voor Reuters in hoofdzakelijk islamitische landen. In zijn laatste boek, *Het Huis der Wijsheid*, claimt hij dat de westerse wetenschap schatplichtig is aan ontdekkingen die in Arabische landen zijn gedaan. ‘We zouden de Arabieren dankbaar moeten zijn,’ zegt Lyons. ‘In de Arabische wereld werden in de Middeleeuwen belangrijke ontdekkingen gedaan, terwijl in het Westen kerkelijke leiders wetenschap nog zo veel mogelijk buiten het publieke leven probeerden te houden.’

29 maart 2011 | door Pieter Sløetjes

Sommige historici stellen dat ook zonder Arabieren het Westen de Griekse erfenis wel had opgepikt. Wat vindt u van die kritiek?

Lyons: ‘Het probleem met dit soort vraagstukken is dat ze in de praktijk, of het nu door wetenschappers, politici of gewone mensen is, al gauw heel beperkt worden besproken, namelijk in vergelijkende vorm. Waarom zou je Mozart en Averroes vergelijken als je enkel wilt weten wie beter was? Daarin ben ik niet geïnteresseerd. Ik wil weten waarom fundamentele bijdragen van de Arabische cultuur aan de Westerse beschaving niet dezelfde waardering hebben gekregen als vergelijkbare bijdragen door anderen.’

Hoe komt dat volgens u?

Lyons: ‘Ik denk dat dit te maken heeft met de hedendaagse Westerse perceptie van wetenschap, die teveel op resultaat gericht is. Ik heb hier moeite mee. We zouden de geschiedenis van de wetenschap net zo moeten beoordelen als die van de filosofie: niet door alleen te kijken naar het succes ervan naar de maatstaven van vandaag, maar meer door na te gaan welke invloeden ze in het verleden teweeg brachten. Neem nu Aristoteles. We zijn het erover eens dat zijn wereldbeeld niet het juiste was. Toch zien we zijn bevindingen als een grote invloed op de latere wetenschappen.’

En het Midden-Oosten had zijn eigen Aristoteles: Averroes?

Lyons: ‘Ja, maar we hebben in het Westen de neiging de invloeden van Arabische wetenschap te bagatelliseren, omdat dit past bij het beeld dat we vandaag de dag van de islam hebben: antiwetenschappelijk en dus antimodern, en ook ondemocratisch. Moslims passen niet in onze moderne wereld. Een onjuist en troebel beeld.’

Toch zien we een dergelijk beeld steeds sterker worden, met name in de Europese politiek.

Lyons: ‘Het probleem met Geert Wilders, maar meer met politici in het algemeen, is dat ze zaken in essentie moeten benoemen, om het voor kiezers duidelijk te houden. Het weerleggen van hun standpunten door iemand met verstand van zaken vereist subtiliteit, en is dus per

definitie minder krachtig. Hierdoor blijft de westerse discussie over de islam erg eenzijdig.'

Wat is het probleem van ons beeld van de islam?

'Het probleem dat door sommige politici wordt neergezet concentreert zich vaak rondom immigratie. Ervaringen in het land van ontvangst zijn hierbij belangrijk. Immigranten kosten geld en hebben andere manieren. Maar niet alleen islamitische immigranten kosten geld. In de Verenigde Staten concentreert dit probleem zich rondom de zwarte bevolking, terwijl de islamitische immigranten het daar juist ontzettend goed doen. Ze verdienen gemiddeld meer dan de gewone Amerikaan.'

Veel westerlingen denken dat islam en geweld hand in hand gaan. In islamitische landen komt geweld veel voor, maar de godsdienst is niet de enige drijfveer voor het geweld. Veelal hebben zelfmoordenaars economische of nationalistische redenen voor hun daden. In Westerse kringen worden die redenen te makkelijk als irrelevant afgedaan. Een voorbeeld hiervan is de Indiase muiten in 1857, waarbij de officiële verklaring naar de buitenwereld was dat moslimsoldaten muiten en in opstand kwamen tegen de Britten. Nu is inmiddels bekend dat er allerhande muiters waren met veelal nationalistische beweegredenen. De muiten was dus net zo goed een rationele daad als een religieuze.'

Denkt u dat het moslimterrorisme ook rationeel is?

'Het zou kunnen. Deze uitleg is voor westerlingen problematisch, omdat een rationele daad in verband kan worden gebracht met een mede door het Westen gecreëerde situatie. We snijden onszelf dan in de vingers, en dus blijven we de islam zien als een gewelddadig gevaar.'

Met de revoluties in de Arabische wereld lijkt voor veel landen een nieuw tijdperk aan te breken. Als revolutionairen doorstoten, democratie in deze gebieden een kans krijgt en er over een aantal jaren een islamitisch-democratisch Midden-Oosten is, zal dit islamcritici de mond snoeren?

'Nee, zeker niet. Critici zullen altijd manieren vinden. Ik vergelijk hun werkwijze graag met die van een kok en zijn kookboek. Hij pakt het uit de kast om een goed recept te vinden, gebruikt dit en zet het boek terug. Kritiek manifesteert zich wanneer de spanning toeneemt. En het leuke aan een kookboek is dat het nooit uit de mode raakt.'

U kunt *Het Huis der Wijsheid* van Jonathan Lyons hier [bestellen](#)

